

Силабус
освітнього компонента ОК 4

Назва дисципліни:	Українська мова (за професійним спрямуванням)
Рівень вищої освіти:	Першого (бакалаврського) рівня
Галузь знань:	G Інженерія, виробництво та будівництво
Спеціальність:	G1 Хімічні технології та інженерія
Освітньо-професійна програма:	Хімічні технології в будівництві
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=6760
Рік навчання:	1
Семестр:	2 (весняний)
Обсяг освітнього компоненту	3 кредити (90 годин)
Форма підсумкового контролю	іспит
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра українознавства
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Книшенко Наталія Петрівна, к.ф.н., доцент кафедри українознавства
Контактний телефон:	+38(099)332-06-86
E-mail:	knishenko@meta.ua

Короткий зміст освітнього компонента

Метою вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є формування системи знань про норми сучасної літературної мови як основи культури усного й писемного ділового мовлення фахівців, набуття практичних навичок використання в мовленні наукової та фахової термінології, вироблення вмінь створювати та відтворювати усні й писемні мовленнєві жанри професійного спілкування.

Об'єктом вивчення дисципліни є офіційно-діловий і науковий стилі; хіміко-технологічне термінознавство; мовні засоби відповідно до комунікативних намірів, необхідних для високоякісного професійного спілкування.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасна українська літературна мова і мовлення у фаховій діяльності.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вільно оперувати лексикою сучасної української літературної мови;
- грамотно використовувати спеціальну лексику, термінологію за фахом;
- володіти орфографічними, граматичними та стилістичними нормами сучасної української літературної мови, що передбачені програмою дисципліни;
- створювати мовні жанри усного й писемного професійного спілкування;
- перекладати й редагувати тексти професійного спрямування;
- ефективно користуватися мовними та стилістичними нормами усної форми професійного мовлення;
- користуватися лексикографічними працями й нормативними документами, що відповідають напряду обраного фаху;
- володіти правилами етикету професійного спілкування.

Передумови для вивчення дисципліни:

ОК1 «Історія та культура України», ОК 2 «Філософія».

Компетентності, яких набуває здобувач:

Інтегральна компетентність:

К1. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми хімічних технологій та інженерії, що передбачає застосування теорій та методів хімічних технологій та інженерії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

ПР11. Вільно спілкуватися з професійних питань усно і письмово державною та іноземною мовами.

ПР12. Розуміти принципи права і правові засади професійної діяльності.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	Література
1	ПР 1. Державна мова України: система норм і стилів	2	1,2,5,8
	ПР 2. Основні вимоги до укладання ділових паперів	2	1,2,5,8
	СРС. Вимоги до змісту та розташування реквізитів документів	4	1,2,5,6,8
2	ПР 3. Документи щодо особового складу і довідково-інформаційні документи	2	1,2,5,8
	ПР 4. Обліково-фінансові та господарсько-договірні документи	2	1,2,5,8
	ПР 5. Організаційно-розпорядчі документи	2	1,2,5,8
3	ПР 6. Лексичні та синтаксичні особливості офіційно-ділового стилю фахової документації	2	1,2,5,6,8
	СРС. Книжні та іншомовні слова в текстах фахових документів.	4	1,2,5,8
4	ПР 7. Граматичні особливості частин мови у ділових паперах	2	1,2,5,8
	СРС. Зв'язок числівника з іменником	4	1,2,5,8
5	ПР 8. Усна фахова комунікація: різновиди й особливості, атрибути	2	1,2,6,8
	СРС. Паралінгвістичні засоби у спілкуванні із закордонними партнерами	4	1,2,5,8
6	ПР 9. Галузева пресконференція	2	1,2,5,8
	ПР 10. Організація професійного спілкування	2	1-8
7	ПР 11. Науковий стиль і дослідницька діяльність здобувача	2	1-8
	СРС. Мовні засоби для реалізації наукової діяльності здобувача	2	1-8
8	ПР 12. Основні форми й види науково-дослідницької діяльності здобувача	2	1-8

	СРС. Укладання термінологічного мінісловника для хімічної галузі	10	3,7-9
9	ПР 13. Система основних понять термінознавства	2	3,7-10
	СРС. Характеристика основних технічних термінологічних словників. Види технічного перекладу	4	3,7-10
10	ПР 14. Основні способи термінотворення	2	3,7-10
	ПР 15. Лексико-семантичні процеси в українській науково-технічній термінології	2	3,7-10
	ПР 16. Підсумкова контрольна опитування навчальної дисципліни за заняттями № 1-10	2	1-10
Ра- зом	ПЗ	32	
	СР	28	
	Підготовка та складання екзамену	30	
Усьо- го		90	

Методи навчання:

1) словесні:

1.1 традиційні: лекції, пояснення, розповідь;

1.2 інтерактивні (нетрадиційні): проблемні лекції, дискусії;

2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій, презентацій;

3) практичні:

3.1 традиційні: семінари, практична робота з методичними вказівками, самостійна робота з науковою літературою;

3.2 інтерактивні (нетрадиційні): семінари-дискусії, метод мозкової атаки;

4) дистанційні: інформативний матеріал, завдання в курсі-ресурсі на навчальній платформі Moodle.

Форми та методи оцінювання:

ФМО1 – міжсесійний контроль (поточна перевірка)

ФМО2 – підсумковий контроль (семестровий іспит)

ФМО3 – усний контроль (бесіда)

ФМО5 – тестовий контроль (стандартизовані тести)

ФМО7 – практична перевірка (студентські презентації та виступи на наукових заходах)

ФМО8 – методи самоконтролю і самооцінки.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінка з дисципліни та її переведення в оцінки за національною шкалою і шкалою ECTS здійснюється згідно зі [СТВНЗ 90.1-02:2023 «Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти»](#).

Сума балів	Оцінка в ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибоко вивчив матеріал, викладає його логічно, послідовно, чітко, переконливо аргументує відповідь, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях.	відмінно
80-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і	добре

		задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	
75-79	C	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.	
67-74	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	задовільно
60-66	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.	
35-59	FX	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	незадовільно
1-34	F	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.	

Підсумкова оцінка студента з навчальної дисципліни визначається виходячи з результатів поточного контролю і екзамену та розраховується як сума балів за:

- поточний контроль (усне опитування, відвідування занять та активність комунікації на них, складання стандартизованих тестів);
- виконання завдань, передбачених практичними заняттями;
- складання екзамену.

Екзамен проводиться після вивчення всіх тем дисципліни і складається в період екзаменаційної сесії після закінчення аудиторних (дистанційних) занять. До екзамену допускаються здобувачі, які виконали всі види робіт передбачені навчальним планом:

- були присутні на заняттях (лекції, практичні роботи);
- набрали не менше **60 балів** за поточну успішність.

Якщо поточна успішність з дисципліни нижче ніж 60 балів, здобувач вищої освіти має можливість підвищити свій поточний бал до мінімального до початку екзаменаційної сесії. У разі оцінювання знань здобувачів шляхом тестування кількість балів визначається відсотком правильних відповідей. За очної форми проведення занять можливе комбіноване (письмове та усне) складання екзамену, що полягає у наданні відповідей на два теоретичні питання та одне письмове завдання з наступним коментуванням виконаної роботи. На підготовку та складання екзамену відводиться **30 год**.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни враховує загальну оцінку за поточну успішність і оцінку за складання екзамену. Розрахунок загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни проводиться таким чином:

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Види оцінювання	Поточний контроль	Екзаменаційний контроль	Разом за дисципліну
	T1...T10		
Практична робота на занятті, участь у дискусії	60	30	100
Захист практичних робіт	10		

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ», «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85.1-02.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (зокрема з використанням мобільних пристроїв).

Рекомендовані джерела інформації

Рекомендована література:

1. Книшенко Н.П. Комплексне дослідження української дорожньо-будівельної термінологічної лексики: монографія / Харків: в-во «Стиль-іздат», 2023. – 150 с.
2. Книшенко Н.П. Термінознавство: лінгвістичний опис української термінологічної системи / Н. П. Книшенко. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2021. 140 с.
3. Книшенко Н.П. Збірник фахових словникових диктантів з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» (для студентів автомобільного та механічного факультетів) / Н. П. Книшенко, Н. В. Нікуліна. – Харків: Видавництво ХНАДУ, 2016. – 120 с.
4. Нікуліна Н.В. Зошит-конспект з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» / Н. В. Нікуліна, Н. П. Книшенко. – Харків: Видавництво ХНАДУ, 2020. 192 с.
5. Книшенко, Н. П. Автомобільно-дорожнє термінознавство : конспект лекцій з дисципліни [Електронний ресурс] / Н. П. Книшенко, Н. В. Нікуліна ; Харків. нац. автомоб.-дор. ун-т. - Харків : ХНАДУ, 2024. - 119 с.
ftp://194.44.189.147/libfulltxt/UCHLIB/ER/2024/KL_ADT_KnyshenkoNikulina24.pdf
6. Нікуліна Н.В., Книшенко Н.П. Українська мова професійного спілкування для студентів усіх факультетів: навч. посіб. Харків: ХНАДУ, 2024. 252 с.

Інформаційні ресурси:

7. Лінгвістичний портал [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://www.mova.info/>
8. Портал української мови [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://www.pravila-uk-mova.at.ua/>
9. Словники он-лайн [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://www.rozum.org.ua/>
10. Українська мова [Електронний ресурс]. – [Режим доступу]: <http://www.ukrajinskamova.org.ua/>

Розробник (и):

к.ф.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Наталія КНИШЕНКО

(прізвище та ініціали)

Погоджено

Гарант освітньої програми

д.т.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Тетяна НЕНАСТІНА

(прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри хімії та хімічної технології

Тетяна НЕНАСТІНА

« 1 » вересня 2025 року